

Trollsländor i Skåne 2009-2014

Hej alla trollsländeinventerare!

För att värma oss alla nu när säsongen är över kommer här ett nyhetsblad med allt möjligt som kan intressera och beröra alla i projektet. Lägg särskilt de nya aktiviteterna på minnet – kurser, exkursioner, kick off och det som står närmast på programmet; julfest! Den 6 december kommer vi att runda av första säsongen i trollsländeprojektet med föredrag, mingel, bilder från året, aktuell info, etc. Det bli mat och glögg och god stämning – varmt välkomna! Är du intresserad av att dela med dig av dina erfarenheter från första året så hör av dig om du på julfesten eller kickoffen vill berätta om just din ruta/lärdomar/visa bilder/aneddoter & dräpligheter/o dyl!

Med vänliga hälsningar från projektledningen

Magnus Billqvist

magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se
046/33 56 51, 0709/641 443

Linda Birkedal

linda.birkedal@naturskyddsforeningen.se
0705/303 686

Linda Strand

linda@faunacoll.se
0703/17 59 36

Kalendarium

Här följer projektprogrammet som det ser ut nu. Om behovet finns kan det komma att bli även en kurs om rapportering till Artportalen. Klicka vidare för mer information om respektive aktivitet.

- 6 dec **Julfest för trollsländeinventerarna!**
<http://skane.snf.se/?p=1996>
- 9 maj **Kickoff inför trollsländesäsongen 2010**
<http://skane.snf.se/?p=1994>
- 22 maj **Trollsländeexkursion nr 1 2010**
<http://skane.snf.se/?p=1988>
- 2 jun **Trollsländekurs en vardagskväll**
<http://skane.snf.se/?p=1998>
- 18-20/6 **Tre dagars trollsländekurs**
<http://skane.snf.se/?p=2000>
- 3 jul **Trollsländeexkursion nr 2 2010**
<http://skane.snf.se/?p=1990>
- 21 aug **Trollsländeexkursion nr 3 2010**
<http://skane.snf.se/?p=1993>

Mest artrika rutorna hittills

De fem rutor där flest arter rapporterats, men inte nödvändigtvis av den eller de som bokat rutan, listas nedan. De flesta rutor, även dessa fem, har troligen någon eller några fler arter att bjuda på under 2010. De rutor som innehåller flest arter är inte oväntat

sådana med många olika biotoper. Det borgar förstås för en mångfald av trollsländor vilket också visar på betydelsen av att söka upp olika typer av trollsländepölar istället för många av samma typ. Besöker du 15 dammar i jordbruksmark ger de första 1-3 troligen samtliga arter som finns där. De andra kan besökas i mån av tid och ambition, men är de lika de första är det bättre att lägga den tiden på andra biotoper.

Den ruta som just nu är "bäst" kommer – när inventeringen är klar – med all sannolikhet inte att utgöra den mest artrika rutan i Skåne. I rutan saknas till exempel rinnande vatten, vilket gör att 3-5 annars ganska vanliga arter lyser med sin frånvaro (t ex båda jungfrusländorna och flodflickslända). Det är troligen inte många, om ens någon, ruta som innehar samtliga av naturtyperna vi presenterar i manualen.

1. Holmeja	31 arter	Magnus Billqvist
2. Revinge V	27 arter	Jan Pröjts
2. Hallaröd	27 arter	Richard Ottvall
4. Fogdaröd	25 arter	Andreas Oxenstierna
4. Staffanstorp	25 arter	Magnus Billqvist

Se det aktuella läget för alla arter under 2009 här (kopiera hela länken): <http://www.artportalen.se/bugs/atlas/atlas.asp?landskapskod=1&setraster=on&visaantal=on&fromyear=2009&tomyear=2009&art=3000172&x=49&y=15&scale=1>

Flesta rutorna

170 rutor har till dags dato bokats vilket är långt fler än vi vågat hoppats på. Förvisso har ingen ruta ännu rapporterats som färdiginventerad, men det är inget vi heller förväntade oss under första året.

Vi som inventerar har olika kunskaps- och ambitionsnivåer och även olika strategier. De flesta har nöjt sig med att boka en eller två rutor och lär sig trollsländorna genom inventeringen. Vi hoppas ni finner det så pass givande att ni bokar fler när ni är klara med dem! Andra har bokat betydligt fler, de mest flitiga ses nedan, där Bertil Möllerström just nu är Rutor Kung! Bokningsläget hittar du här: <http://www.trollsländor.se/sida1.html>

9 rutor: Bertil Möllerström

7 rutor: Mikael Svensson

6 rutor: Magnus Billqvist

5 rutor: Christer Bergendorff, Markus Franzén, Jenny Selander.

4 rutor: Eva Clarin, Anders Hallengren, Ivan Kruys, Johan Niss, Richard Ottvall, Peter Rusk, Sigvard Svensson.

Roliga fynd och lite om dokumentation

Nedan följer ett axplock av roliga fynd med i vissa fall korta kommentarer. En mer utförlig analys eller motsvarande av årets resultat kommer i årsrapporten som planeras vara sammanställd i början av 2010. Vi hoppas fler lägger in sina obsar från året innan det är slut, så att vi i årsrapporten kan presentera en mer samlad bild.

Fynden nedan är inte nödvändigtvis rapporterade av den eller de som bokat respektive ruta. En del av

Spetsfläckad trollslända/Libellula fulva, hona, Gunnaröd, 16/6.

fynden är ogranskade och kräver dokumentation av observatörerna. De arter vi vill ha belägg på är markerade med asterisker i inventeringsblanketten och även här. Träffar man på en sådan trollslända bör man artbestämna den en extra gång och dokumentera fyndet väl genom foto eller belägg. Annars finns det risk för att fyndet inte godkänns. Vilka dessa arter är kan för övrigt komma att ändras under projektets gång när vi får bättre kunskap om deras förekomst i landskapet. För att underlaget för detta ska vara ordentligt underbyggt är det extra viktigt att dokumentera dessa fynd.

Observera att vi i listan nedan (1) utelämnat en del obsar från av för arten välkända förekomster, (2) inte har med de fynd som redovisades i det förra nyhetsbrevet i mitten av juni samt (3) endast har med första obsen av en art på en lokal.

KRAFTIG SMARAGDFLICKSLÄNDA LESTES DRYAS

- Kungsmarken, ö dammen, Södra Sandby 8.6 Jan Pröjts
- Gånarp, Brännemosse, Tåstarp 9.6 Jan Pröjts
- Borup, Hyby 23.6 Ola Elleström
- Frihult, Sövde 1.8 Thomas Ranius
- Damm N Furuhus mosse, Högestad 19.8 Johan Niss
- Spegelsjön Dalen, Höör 24.8 Andreas Oxenstierna

Kommentar: Se längre kommentar under rubriken "Arter som saknas".

MINDRE SMARAGDFLICKSLÄNDA LESTES VIRENS NT*

- Valpasjön, SO Tåssjö kyrka 25.7 Mikael Svensson
- Hercules dammar, Gustav Adolf 25.7 Bertil Möllerström, Linda Birkedal, mfl.
- Bäckaskogs grustag, Kiaby 28.7 Mikael Svensson
- Lokstallet, Sankt Olof 1.8 Oskar Kindvall, Olle Kindvall
- Kolahygget, skogstjärn S Holmeja 22.8 Magnus Billqvist, Lars Bergendorf, Linda Strand mfl.
- Spegelsjön Dalen, Höör 8.9 Andreas Oxenstierna
- Tollstorps kräftdammar, Östraby 9.9 Sigvard Svensson
- Fulltofta Strövområde, Kvarröd damm 14.9 Kjell Olsson
- Döda ekens damm, Skogshejdan, Baldringe 16.9 Johan Niss
- Jordbrokogen, damm 200 m Ö, Löddeköpinge 16.9 Jan Pröjts
- Spegelsjön Dalen, Höör 10.10 Andreas Oxenstierna

Kommentar: Arten förefaller vara lokalt mycket vanlig och på spridning, även om förekomsterna möjligen fluktuerar ganska mycket mellan åren. Den kommer troligen att lyftas ur rödlistan efter nästa uppdatering av densamma.

VINTERFLICKSLÄNDA SYMPECMA FUSCA*

- Silvåkratornet Krankesjön, Silvåkra 27.4 Mikael Olofsson
- Sjö, väster om Traneröds mosse, Grindhus, 29.7 Olof Barr
- Hercules, Gustav Adolf 14.8 Linda Birkedal, Torbjörn Tyler
- Värpinge, Sankt Peters Kloster 24.8 Per Olof Lippe

Kommentar: Se mer nedan under rubriken "Arter som saknas".

MÅNFLICKSLÄNDA COENAGRION LUNULATUM*

- Damm N Bruksgården, Vomb 11.6 Jan Pröjts
- Visseltofta vid bron (R6), Visseltofta 29.6 Bertil Möllerström

Kommentar: Flera fynd gjordes innan föregående nyhetsbrev, det vill säga 13 juni, men sen ebbade de ut. Detta är fortsatt en art att hålla utkik efter. Den är ganska lätt att känna igen varför antalet felbestämningar förvånar - kanske är litteraturen inte tydlig nog för denna art?

MINDRE KUSTFLICKSLÄNDA ISCHNURA PUMILIO VU*

- Mölle fälad, Brunnbj 28.6 Jan Pröjts
- Grevie backar NR, Grevie 3.7 Mikael Molander, Linda Strand

Kommentar: Flera välkända lokaler är utelämnade. Arten kommer troligen att försvinna ur rödlistan eftersom den antas ha ökat kraftigt. Något förvånande är det ju då att den under 2009 inte hittades på fler nya lokaler i Skåne än dessa två.

GUNGLYMOSSAIKSLÄNDA AESHNA SUBARCTICA*

- Pydden, V Ekholmssjön 12.7 Magnus Billqvist, Ola Elleström
- Fulagylet, O Kätteboda, Örkened 14.7 Mikael Svensson
- Svartavad, Holmeja, dystrof skogsgöl 14.7 Magnus Billqvist

- Skogsgöl SSO Holmeja, Hyby 22.8 Magnus Billqvist
- Ageröd, fd torvfabriken, Munkarp 30.8 Lars Johansson, Kristina Toft
- Hemmenköps östra mosse, Långaröd 6.9 Sigvard Svensson

Kommentar: En art som troligen inte är särskilt ovanlig i rätt biotop. I norra Skåne är det inte orimligt att finna den vid nästan varje lämplig biotop. Anledningen till att vi vill ha arten dokumenterad är att den dels kan vara mycket svår att skilja från starrmosaikslända *A. juncea* och dels att vi inte vet hur långt söderut i landet den förekommer.

TVÅFLÄCKAD TROLLSLÄNDA EPITHECA BIMACULATA*

- Ivön Klackdammen, Ivö 27.6 Christer Bergendorff
- Månstorps sportfiskedammar, Hallaröd 28.6 Richard Ottvall

Kommentar: En art som kan vara betydligt vanligare än rapporterna visar. Detta för att den till mycket stor del flyger ute över öppet vatten och kan vara svår att lokalisera.

MINDRE GLANSTROLLSLÄNDA SOMATOCHLORA ARCTICA*

- Hunnerödsmossen, Börringe 21.7 George Gustafsson

Kommentar: Detta fynd utgör troligen det sydligast

Hane av mindre glanstrollslända/Somatochlora arctica, Traneröds mosse 27/6. Arten är i norra Skåne nog mer förekommande än vad rapporteringen visar.

rapporterade någonsin i landet. Det gör förstås att dokumentation, som idag saknas, av fyndet än mer relevant. I Artportalen finns sedan tidigare endast dokumenterade skånska fynd från Traneröds mosse. Arten bör dock finnas i lämpliga miljöer i åtminstone norra Skåne.

PUDRAD KÄRRTROLLSLÄNDA LEUCORRHINIA ALBIFRONS EU*

- Grundsjön, Näsrum 4.7 Christer Bergendorff
- Jordbroskogen, damm 200 m Ö, Löddeköpinge 1.7 Jan Pröjts

Kommentar: En art vars förekomst i Skåne vi vet ganska lite om. Väntat är att hitta arten i skogsmark i norra Skåne (som också gjorts under året på ytterligare minst en lokal). Mindre väntat får det väl sägas vara, att den också hittades så långt ner i sydväst (Jordbro i Kävlinge kommun) och i sydost (Ravlunda, Simrishamns kommun). Fynd från tidigare känd lokal är utelämnad (Skeingesjön), samt fynd gjorda innan förra nyhetsbrevet. Arten är för övrigt sedan en tid utdöd i Danmark vilket säkert gör att fynd i västra Skåne är särskilt intressanta för danska trollsländeintresserade.

CITRONFLÄCKAD KÄRRTROLLSLÄNDA LEUCORRHINIA PECTORALIS EU

- Kolahygget, skogstjärn S Holmeja, Hyby 21.5 Magnus Billqvist, Ola Elleström
- SO-hörnet, Filesjön, Brönnestad 30.5 Magnus Billqvist, Ola Elleström, Linda Strand, mfl
- Svartavad, Holmeja, dystrof skogsgöl 24.6 Magnus Billqvist
- Axeltorpsviken, Näsrum 25.6 Ivan Kruys
- Ivösjön Axeltorpsviken, Näsrum 4.7 Christer Bergendorff

Kommentar: Arten förefaller inte vara så ovanligt förekommande i Skåne. Dock har den minskat kraftigt på annat håll och utgör en av EU-arterna. Därför håller vi ett särskilt öga öppet för rapporter av *pectoralis*. De här nämnda utgör troligen för arten nya lokaler (de finns i alla fall ej tidigare angivna därifrån i Artportalen).

Mindre kustflickslända/*Ischnura pumilio*, hane, Limhamns kalkbrott 14/6

STÖRRE ÄNGSTROLLSLÄNDA SYMPETRUM STRIOLATUM*

Kommentar: Denna art tas ej med här på grund av väldigt många rapporter. Vi nämner den ändå eftersom endast ett fåtal av dem har rapporterats med dokumentation. Här hoppas vi det inkommer gott om bilder innan året är slut!

Arter som "saknas"

Några ord om några arter vi kanske förväntade oss fler rapporter av.

KRAFTIG SMARAGDFLICKSLÄNDA LESTES DRYAS

Endast rapporterad från sex platser och samtliga dessa rapporter omfattar endast 1-2 individer. Detta är överraskande för arten anses inte vara ovanlig. Det vi inte kan säga idag är om den verkligen är så ovanlig eller om den förbises i mängden av den närstående släktingen allmän smaragdflickslända *L. sponsa*. Håll utkik efter kraftig smaragdflickslända i era rutor under 2010 så kanske vi får svar!

VINTERFLICKSLÄNDA SYMPECMA FUSCA*

Endast fyra inrapporterade fynd under 2009 är klart färre än förväntat. Dessutom är endast ett av dem i nuläget vederbörligt dokumenterat.

Det finns flera skäl till att arten inte hittats i den utsträckning som man kunde ha förväntat sig. Det första är förstås att den kanske rent av inte är vanligare. En annan att den inte uppmärksammas eftersom den delvis har helt annan flygtid. En tredje kan bero på att vinterflicksländan, som har en tydligt utpräglad sydostlig utbredning, finns mest i delar av Skåne som ännu ej besökts. Väldigt få rutor i östra Skåne har nämligen bokats.

GRIPTÅNGFLICKSLÄNDA

COENAGRION ARMATUM*

Inga fynd har gjorts av denna art under året. Väldigt få fynd finns också inrapporterade i Skåne sedan tidigare och arten lär ha gått starkt tillbaka på kontinenten. Griptångflicksländan är nog sällsynt i Skåne men bör inte vara fullt så ovanlig som frånvaron av rapporter tycks visa.

Arten har en mycket kort flygperiod - kan faktiskt vara en av de första på vingarna - och lever till stor del över öppet vatten, där den gärna uppehåller sig i bestånd av starr, sjöfräken och vass och kan av den anledningen vara svår att lokalisera. Ett mer riktat sök efter arten i lämplig miljö och under rätt tid kan kanske ge resultat under våren 2010?

GRÖN MOSAIKSLÄNDA AESHNA VIRIDIS EU*

Under året har endast två obsar rapporterats – båda från samma gamla klassiska lokal vid Ugglarps mosse, där även många fler eftersökt den utan

resultat. Eftersom arten utgör en av EU-arterna är vi extra måna om att få in rapporter om förekomster i Skåne. Därför får den som bokar en ruta där vi vet att "värdväxten" vattenaloe *Stratiotes aloides* finns, en särskild karta och följebrev. Ännu har detta inte gett något resultat men vi har ju också fler år på oss.

En sak som kan vara intressant att veta är, att kilfläcksländan *Aeshna isoceles* på många håll på kontinenten och på de brittiska öarna, är en följeart till *viridis*. I Storbritannien finns *isoceles* endast på lokaler med vattenaloe – liksom *viridis* alltså. Vi vet inte hur mycket detta stämmer på svenska förhållanden, men kanske är det bra att veta detta så kan man hålla särskild utkik efter grön mosaikslända om man hittar kilfläckslända.

När rapporteras den första *Sympetrum meridionale* i Skåne?

BRED KÄRRTROLLSLÄNDA LEUCORRHINIA CAUDALIS EU*

Detta är en av de av oss mest önskade arterna att hitta under projektet! Det finns nämligen inga som helst rapporter någonsin inlagda från Skåne, men den har åtminstone funnits här tidigare. Som närmast finns den annars i alla våra grannlandskap och vi förväntar oss därför, att bred kärrtrollslända hittas i norra eller nordöstra Skåne under 2010. Leta efter den i fiskrika skogstjärnar med näckrosor.

Allmänt om inventeringen

Inventeringsmaterial finns på hemsidan, men här är några snabbänkar:

- **Inventeringsmanualen:**

<http://www.trollslendor.se/trollslandemanual.pdf>

- **Inventeringsblankett:**

<http://www.trollslendor.se/blankett.jpg>

- **Flygtider för trollsländor i Skåne** (listan ska uppdateras med de uppgifter som är nya under 2009):

<http://www.trollslendor.se/Flygtider%20Skane.pdf>

- **Catalogus:**

<http://artportalen.se/bugs/catalogus.asp?artgrupp=3000172>

I kommande nyhetsbrev hoppas vi kunna bjuda på bl a följande:

- uppdaterad lista över flygtider för trollsländor i Skåne,
- FAQ om inventeringen,
- artbestämningstips/vägledning till bl a ängstrollsländorna samt
- inbjudan till rapporteringskurs.

Vi hoppas också få höra lite nyheter om vad som är på gång i våra grannländer. Vi jobbar därför också på att få fram lämpliga svenska namn och artbestämningstips till de arter som vi väntar oss ska dyka upp i Skåne. Detta gäller till exempel *Aeshna affinis*, *Anax parthenope*, *Gomphus flavipes*, *Sympetrum meridionale*, *Sympetrum pedemontanum* (bandad ängstrollslända), *Crocothemis erythraea*, *Lestes viridis* och *Orthetrum brunneum*.

Inventeringen i Skåne sker ideellt, dock har ekonomiskt stöd för projektledning, resor, kurser och inrapportering av data, erhållits av Region Skåne, Länsstyrelsen i Skåne, Naturskyddsföreningen i Skåne, Lunds Naturskyddsförening och Studieförbundet Skåne-Blekinge. Medel har också sökts från samtliga skånska kommuner vilket lett till att kommunerna i Eslöv, Kävlinge, Landskrona, Lomma, Lund, Trelleborg och Ystad bidrar.

